

Oslo, 8. februar 2019

Høringsnotat til Frivilligheita - sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken (Meld. St. 10 (2018-2019))

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) takker for muligheten til å komme med innspill til frivillighetsmeldingen. Vofo er interesseorganisasjonen til de 14 offentlig godkjente studieforbundene i Norge. Studieforbundene bidrar til organisert opplæring i over 500 frivillige og ideelle medlemsorganisasjoner. I 2017 arrangerte studieforbundene 44 500 kurs for over en halv million deltakere.

Vi støtter opp om de overordnede målene i frivillighetsmeldingen om bred deltakelse, en sterk og uavhengig sektor, forenklingsreform og en samordnet frivillighetspolitikk. Vi anmoder komiteen om å vedta følgende merknader:

- Opplæring og kunnskapsdeling er en forutsetning for en velfungerende og kompetent frivillighet. Den sikrer nødvendig kompetanse til å drive og utvikle organisasjoner, til rekruttering, og er et viktig virkemiddel for frivillige organisasjoner i å skape deltagelse i samfunn og arbeidsliv.
- Komiteen ber om at tilskuddet til studieforbund ikke regionaliseres, og at tilskuddet fortsatt forankres i voksenopplæringsloven.
- Komiteen ber om at endringer i tilskuddet til studieforbund ikke må svekke det frivillige, åpne og ubyråkratiske opplæringstilbudet i frivillig sektor, og at nasjonale studieforbund må fortsatt få statlig tilskudd til landsdekkende faglig og administrativ virksomhet.
- Komiteen ber om at Voksenopplæringsforbundet må fortsatt involveres i den pågående utredningen av studieforbund.
- Gratis tilgang til offentlige lokaler er viktig for frivillige organisasjoner, og vil kunne styrke frivilligheten som læringsarena og møteplass
- Studieforbund som tilfredsstiller kriteriene i momskompensasjonsordningen bør gis rett til momskompensasjon.

Kapitel 8. Det frivillige opplæringstilbudet

Opplæring og kunnskapsdeling er en forutsetning for en velfungerende frivillighet og grunnmuren i en lærende nasjon. Organisert opplæring sikrer nødvendig kompetanse til å drive og utvikle organisasjoner, den bidrar til rekruttering, og er et viktig virkemiddel for frivillige organisasjoner til å skape deltagelse i samfunn og arbeidsliv. Frivillighetsmeldingen drøfter i liten grad hvilken betydning frivillighetens læringsarena har for samfunnet.

Frivilligheten er en viktig partner for det offentlige i å løse oppgaver innen flere samfunnsområder. Den norske beredskapen er avhengig av godt skolerte, frivillige redningsmannskaper i redningsaksjoner. Barn må være i gode og kvalifiserte hender på trening, i teatergrupper og på speidertur. Integrering i det norske samfunnet krever gode læringsarenaer for språktrening og kulturkompetanse. Funksjonshemmede trenger tilpassede læringsarenaer for å bygge kompetanse og livsmestring. En sterk og kompetent frivillig sektor med tillit hos myndigheter og befolkningen er avhengig av et systematisk og kvalitetsbevisst forhold til opplæring.

Opplæring i frivillig sektor er for mange en lavterskel læringsarena der de kan oppleve mestring og overvinne praktiske, sosiale og mentale hindringer for læring. Disse læringsarenaene fungerer som

en døråpner til videre læring, arbeidsliv og samfunnsdeltagelse. Det viktigste rammevilkåret for å styrke frivillig sektor som læringsarena er bevisst satsing på studieforbundene.

Gjennom studieforbund får frivillige organisasjoner målrettet tilskudd til kursvirksomhet som holder høy faglig kvalitet og nasjonale standarder. Studieforbundene er selvstendige og demokratiske organisasjoner med virksomhet over hele landet og der lokale forhold ivaretas på frivillighetens egne premisser. Studieforbundene motiverer organisasjonene til å drive opplæring, gir pedagogisk-faglig veiledning til lokale kursarrangører, er et faglig nettverk og driver voksenpedagogisk utviklingsarbeid.

Regionalisering

Frivillighetsmeldingen viser til at Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet samarbeider om en utredning der mulighetene for å overføre deler av studieforbundsordningen til kulturdepartementet blir vurdert. Dette blir sett i sammenheng med en eventuell flytting av studieforbund til fylkeskommunen. Vofo vil påpeke at dette siste er noe annet enn det som regjeringen foreslår i *Meld. St. 6 (2018–2019) Oppgaver til nye regioner*. I Oppgaver til nye regioner skriver regjeringen at det vurderes om tilskuddet til studieforbund kan overføres til fylkeskommunen. Vi ber komiteen be regjeringen klargjøre hva som er det riktige.

Vofo støtter ikke en regionalisering av tilskuddsordningen til studieforbund. Det vil føre til økt byråkrati og gi mindre ressurser til opplæring. Det vil fragmentere eksisterende fagmiljøer som det ikke finnes ressurser til å bygge opp regionalt. Det svekker mulighetene for samvirke og stordriftsfordeler gjennom studieforbund som spesielt vil gå utover læringstilbudet i distriktene og i organisasjoner med små eller ingen administrasjonsressurser.

Det er viktig at fremtidig forvaltning av tilskuddet til studieforbund er forankret i voksenopplæringsloven. Det er fortsatt behov for et lovverk som sikrer livslang læring utenfor det formelle opplæringssystemet, gir tilgang til kunnskap og kompetanse for alle, og slik fremmer den enkeltes utvikling og møter behovene i samfunns- og arbeidslivet.

Kapitel 6 Rammevilkår som fremjar frivillig aktivitet

Studieforbundene mottar i dag ikke momskompensasjon til tross for at de er i målgruppen for ordningen og er registrert i frivillighetsregisteret. Det fremgår av forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner at studieforbund ikke gis kompensasjon. Det har aldri blitt begrunnet hvorfor studieforbundene er ekskludert fra ordningen. Studieforbundene fikk momskompensasjon i den tidligere ordningen og burde også være omfattet i denne.

Kapitel 7. Lokale til frivillig aktivitet

Frivillighetsmeldingen viser til at studieforbund og medlemsorganisasjoner, som driver opplæring etter voksenopplæringsloven, har lovfestet rett til gratis bruk av offentlige undervisningslokaler. Vofo vil påpeke at det er varierende praksis for hvordan denne rettigheten praktiseres i kommunene. Enkelte kommuner nekter eller begrenser tilgang, tar betalt for tilsyn og tilbyr lokaler som er lite egnet til opplæringsformål.

Vofo støtter regjeringens tiltak for lokaler til frivilligheten. Økt samarbeid mellom flere aktører og tilgang til flere offentlige lokaler vil kunne styrke den læringsarenaen og møteplassen som frivilligheten er.

Vi støtter forøvrig opp om innspillene fra Frivillighet Norge og ser frem til det videre arbeidet.

Med hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Gro Holstad
Generalsekretær

Stian Juell Sandvik
Rådgiver